

“MY NAME IS KHAN” FİLMİ’NDE İSLAM DİNİ VE MÜSLÜMANLIK TEMSİLİ

Halil UZDU (*)

Öz

Bir kitle iletişim aracı ve teknolojik bir imkân olarak sinemanın insanları etkileyebilme kapasitesi, özellikle son yıllarda sosyal bilimlerin farklı disiplinleri açısından oldukça verimli çalışma alanları yaratmıştır. Her filmin ideolojik bir mesajının olduğu gerçeğinden hareketle filmler; sanatsal, iletişimsel, ideolojik, sosyolojik ve felsefi açıdan olduğu gibi din sosyolojisi ve din psikoloji açısından da inceleme konusu yapılabilmektedir. Bu makalede My Name Is Khan filmi din sosyolojisi açısından incelemeye ve değerlendirmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sinema, Din, Din Sosyolojisi.

Islamic Religious and Mohammedanism Representation "My Name is Khan" Movie In The Example

Abstract

The capacity of the cinema to influence people as a medium of communication and a technological possibility has created a particularly fruitful field of work in recent years, in terms of different disciplines of social sciences. Moving from the fact that every film has an ideological message, Artistic, communicative, ideological, sociological and philosophical in terms of sociology of religion and religious psychology can be done in terms of examination. In this article, My Name Is Khan will try to evaluate and evaluate the film in terms of sociology of religion.

Key Words: Cinema, Religion, Sociology of Religion.

* Dr. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon MYO
e-mail: huzdu@hotmail.com

Giriş

Günümüzde medya çok etkili bir teknolojik ve iletişimsel imkân haline gelmiş ve bilişim teknolojilerindeki yeniliklere çok hızlı uyum sağlayarak, günlük hayatın hemen her anını etkileyebilecek bir güce ulaşmıştır. "Teknolojinin sunduğu imkânlar ya da sanatçının seçtiği teknik olanakların bir ürünü"¹ olan sinema da kendine özgü yapı ve içeriğiyle başlı başına bir iletişimsel imkân ve ortamdır. Dolayısıyla sinema kendine has dile, öneme ve etkiye sahip bir medya organı olarak kabul edilebilir. Bununla birlikte sinema, aynı zamanda diğer medya organlarının sağladığı etki ve güce de sahiptir. Medyanın çok sayıdaki etkilerinden belki de en önemlisi gündem oluşturma ve kamuoyuna bir mesaj verebilme kapasitesidir.² Sinema sahip olduğu kendine has özellikleriyle bu önemli işleviyle kitleleri denirinden etkileyebilmektedir. My Name Is Khan filmi bu etkinin önemli örneklerinden birisi olarak kabul edilebilir. Sinemanın son yıllarda yükselen yıldızı Hindistan film prodüksiyon merkezi ya da bilinen adıyla Bollywood, yapımı olan My Name Is Khan (MNIK), 11 Eylül 2001 tarihinde New York'taki Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan terör saldırılarından sonra Amerika'da Müslümanlara uygulanan ırkçı muameleleri ve bu muamelelerin ulaştığı ürkütücü boyutları eleştirel bir üslupla ele almaktadır. Film, Amerika'da yaşanan ve adeta bir paranoya haline gelen bu ırkçı uygulamalar sonucunda özelde bir ailenin ama genelde tüm Müslümanların yaşadığı sorunları ve bu sorunlara karşı filmin başkarakteri -aynı zamanda otizm hastalığının bir çeşidi olan asperger sendromu hastası olan- Rizvan Khan'ın "My name is Khan and I am not a terrorist / Benim adım Khan ve ben terörist değilim" sloganıyla³ verdiği barışçıl mesajlarla yürüttüğü mücadelesi konu edilmektedir. MNIK, Amerika'da bir terör saldırısının yarattığı travmayla başlayan ırkçılık dalgasının varabileceği ürkütücü boyutları sergilemesi; inancından, isminden, etnik kökeninden, giyim-kuşamından vs. dolayı milyonlarca masum insanın yaşadığı insanlık dışı muameleleri cesaretle konu etmesi ve bir müslümanın nasıl birisi olması gerektiğini gerçekçi bir üslupla perdeye yansıtması bakımından oldukça başarılı bir film olarak kabul edilebilir. Böylesi başarılı bir film elbette farklı disiplinlerle inceleme konusu yapılabilir ve yapılmalıdır. Ancak bizim çalışmamızda MNIK filminin din sosyolojisi açısından değerlendirilmesiyle sınırlı olacaktır.

- 1 Seçil Büker ve Gürhan Topçu, *Sinema: Tarih/ Kuram/ Eleştiri*, Ankara 2008, Gazi Üniversitesi Yayınları, s. 15.
- 2 Necla Mora, *Medya Çalışmaları, Medya Pedagojisi ve Kültürel İletişim*, Ankara 2011, Nobel Yayıncılık, s. 67.
- 3 Gurrappu Naveen, "My Name Is I am not Terrorist": *Life, Representation of Muslims After 9/11 & A Man's Journey of Faith* , History of India Through Cinema, 2012, s.7.

1. My Name is KHAN (MNIK) Filmi'nin Künyesi

Filmin Adı	: My Name İs Khan	
Yönetmeni	: Karan JOHAR	
Yapımcısı	: Karan JOHAR,	Shah Rukh KHAN
Senaryo	: Karan JOHAR,	Shibani BATHIJA
Oyuncular	: Rizvan KHAN	Shah Rukh KHAN
	Mandira KHAN	KAJOL
	Zâkir KHAN	J. SHERGİLL
	Hasina KHAN	Sonya JEHAN
Tür	: Dram	
Süre	: 165 dakika	
Cins	: Bollywood	
Yapım	: 2009, Hindistan	

2. Filmin Konusu

Rizvan Khan (Shah Rukh Khan) çocukluğunu annesiyle (Zarina Vahab) ve küçük kardeşi Zâkir'le (Jimmy Shergill) Hindistan'ın fakir bölgelerinde geçiren bir müslümandır. Rizvan Khan annesi öldükten sonra Amerika'daki kardeşi Zâkir'in yanına gider. Orada tanıştığı ve âşık olduğu Mandira (Kajol) adında güzellik salonu işleten, dul ve Hindu bir kadınla evlenir. Rizvan Khan aynı zamanda asperger sendromu hastasıdır. Bu hastalık otizm rahatsızlığının bir çeşididir ve ömür boyu süren, sosyal etkileşime ve iletişime zarar veren, sınırlı ve tekrarlanan davranışlara yol açan, beynin gelişimini engelleyen bir hastalıktır.⁴ 11 Eylül 2001 tarihinde New York'taki Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan ve çok sayıda masum insanın ölümüne neden olan terör saldırılarından sonra, Amerika genelinde Müslümanlara karşı bir ırkçı ayrımcılık ve nefret dalgası başlamıştır.⁵ Müslümanlara ait mağazalar ve dükkânlar öfkeli kalabalıklar tarafından yağmalanırken, Samir'in tarih öğretmeninin sınıfta öğrencilerine karşı söylediği "*dünya üzerindeki en şiddete meyilli din İslam. Cihat adı altında Tanrı için insan öldürmeyi teşvik eden tek din budur*" gibi ifadelerle Müslümanlar potansiyel terörist olarak itham edilmektedir. Bu ırkçı nefret dalgasının uzantısı olarak Mandira'nın eski eşinden olan oğlu Sa-

4 Naveen, *a.g.m.*, s. 2.

5 Neha Bhat, " *'My Name Is Khan' And I Am Not A Terrorist: Intersections Of Counter Terrorism Measures And The International Framework For Refugee Protection*", 2013, s.6-7.

mir okulda kendinden büyük dört faşist Amerikalı öğrenci tarafından dövülerek öldürülür. Küçük Samir'in öldürülme sebebi ise annesinin Rizvan'la evlendikten sonra Khan soyadını almış olmasıdır. Bu olay üzerine Mandira, eşi Rizvan'ı oğlunun ölümüne neden olmakla suçlar ve evini hemen terk etmesini ister. Rizvan "safça" ne zaman geri gelebileceğini sorunca da, öfkesinden deliye dönen Mandira ona Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan herkese hatta ABD Başkanı'na da gidip, adının Khan olduğunu ama bir terörist olmadığını açıkladıktan sonra ancak geri gelebileceğini söyler. Rizvan, hastalığı dolayısıyla Mandira'nın sözlerini ciddiye alır ve Başkanı görmek için başkent Washington'a doğru yola çıkar. Rizvan, eşi Mandira'ya vermiş olduğu söz gereği ABD Başkanı ile buluşmadan geri dönmeyecektir ve diyecektir ki: "*Sayın Başkan, benim adım Khan ve ben terörist değilim.*"

2. 1. Bu Dünyada İki Tür İnsan Vardır

My Name Is Khan, gerek içerik gerek mizansen ve gerekse filmsel anlatı bakımından oldukça başarılı bir film -zira İMDB verilerine göre 1 Ağustos 2012 tarihi itibarıyla 42 milyon dolar gişe hâsulatına ulaşmış ve başarı değerlendirmesinde 10 üzerinden 8,0 puan almıştır- olarak kabul edilebilir. Rizvan Khan için adeta bir hayat felsefesi olan annesinin ona küçüklüğünde verdiği -ve kendi ifadesiyle "başka hiç bir okulda verilmeyen"- bir hayat dersi filmin temel mesajını oluşturmaktadır.⁶ 1983 yılındaki Hindu-Müslüman ayaklanmasının yaşandığı sıralarda sokakta toplanmış bir grup Müslüman gencin aralarında konuşurken sarf etmiş oldukları: "*Bunların hepsi kâfir, hain. Hepsini sokak ortasında vurup öldürmek gerek bunların...*" şeklindeki nefret sözlerini -pencereden onları izlemekte olan- Küçük Rizvan duyar. Rizvan, hastalığından dolayı duyduğu bu nefret dolu sözleri evde sık sık tekrarlaması üzerine onu kolundan tutan annesi: "*Bunları nereden duydun sen? Nerden duydun dedim sana?*" diyerek çok kızar. Sonra da Rizvan'ı bir odanın ortasında yere oturtur. Annesi eline bir kâğıt ve bir kalem alarak birisinin elinde sopa olan basitçe iki insan resmi çizer. Altına da bu kez birisinin elinde şeker olan iki insan resmi daha çizer ve Rizvan'a: "*Şimdi söyle. Bunlardan hangisi Hindu hangisi Müslüman*" diye sorar. Resimlere dikkatle bakan Rizvan'ın: "*İkisi de aynı görünüyor*" demesi üzerine "*aferin*" diyerek Rizvan'ın başını okşayan annesi ona: "*Sakın şunu unutma oğlum; bu dünyada sadece iki tür insan vardır. Hep iyi şeyler yapan iyi insanlar. Bir de kötülük yapan kötü insanlar. İşte insanlar arasındaki fark bu, başka bir fark yoktur*" der. Annesinin bu ifadeleri bir insanın

6 Belinda Marie Balraj, "My name is Khan and I am not a Terrorist": Representation of Muslims in 'My name is Khan', Journal of Language and Culture Vol. 2 (6), 2011, s. 93.

suçlanması ve yargılanması için gerekli olan yegâne şeyin insanın kimliği, inancı ya da milliyeti değil, tam aksine bizzat kendi yaptıkları olduğunu vurgulayan ve Rizvan için de ömür boyunca aklından çıkarmayacağı bir ders olur.

Bu ifadelerle vurgulanan aslında dünyada insanlar arasındaki temel farklılığın ne olduğudur. Bir insan ırkından, dininden, inancından, renginden ya da cinsiyetinden dolayı değil sadece yaptığı eylemlerden sorumlu tutulabilir evrensel gerçeğinin yani "suçun şahsiliği"⁷ ilkesinin veciz bir ifadesidir. Kuşkusuz bir ebeveynin çocuğuna bırakabileceği en iyi mirası ona iyi terbiye vermesi, iyi bir insan olarak yetiştirebilmesidir. Bu, çocuk için tüm maddi mirasın üstünde bir değere sahip ve ömür boyu sürecek bir hayat düsturu olacaktır. Bu düstur bir insanın hayata, olaylara ve diğer insanlara bakışının temelini oluşturur. Her hangi bir dinin, hele hele İslamiyet'in müntesipleri de iyi bir dindar olarak insanlara peşin hükümlerle, toptancı bir zihniyet ve suçlayıcı bir üslupla bakmamalıdır. Zira suçun şahsiliği esastır ve suçu işleyenin yerine ya da onunla birlikte onun ırkına, dinine, milletine mensup olan *-işlenen suça herhangi bir dahli olmasa da-* herkesin suçlanması esas suçtan belki daha büyük bir başka suçtur. Rizvan'ın annesinin bu ifadeleri sadece Rizvan için değil, her hangi bir Müslüman için de iyi bir hayat felsefesi olarak kabul edilebilir. Zira Hz. Peygamber Veda Hutbesi'nde: *"Ey insanlar! Rabbiniz birdir. Babanız da birdir. Hepiniz Âdem'in çocuklarıdır. Âdem ise topraktır. Arap'ın Arap olmayana Arap olmayanın da Arap üzerine üstünlüğü olmadığı gibi kırmızı tenlinin siyah üzerine siyahın da kırmızı tenli üzerinde bir üstünlüğü yoktur"* buyurarak bu gerçeği ifade etmektedir.

Rizvan'ın, Mandira ile evlenme niyetini paylaştığı kardeşi Zâkir, bu evliliğe büyük bir hiddetle karşı çıkar. Kendisiyle görüşmek için ofisinde geldiğinde kardeşi Zâkir, Rizvan'a: *"Onunla evlenemezsin. Bu dinimize aykırı, onunla evlenirsen tüm bağlarımı kopartırım ve bir daha evimden içeri giremezsin. Çünkü o kız Hindu. Onlarla aramızda dağlar kadar fark var anlıyor musun?"* diyerek Rizvan'ın oturduğu masayı yumruklar ve ona büyük bir hınçla bağırır. Rizvan ise: *"Hayır! Aramızda hiçbir fark yok. İyi insanlar ve kötü insanlar. Başka fark yok"* diyerek kızgınlıkla dışarı çıkan kardeşi Zâkir'e arkasından kendince cevap verir. Rizvan'ın bu tavrı yine annesinden öğrendiği ve insanlar arasındaki yegâne farkın iyi insan ya da kötü insan olmaktan ibaret olduğunu bir kez daha hayatına uygulamaktadır. Zira kardeşi Zakir'in sadece Hindu olduğu için evlenmesini istemediği Mandira, Rizvan için "iyi" bir insandır. Dolayısıyla da onunla evlenmesi için hiç bir engel yoktur. Farklı dini inançlara da sahip olsa iki insan eğer bir birlerini seviyor ve güveniyorlarsa evlenmelerine engel bir durum yoktur. Bunu

7 Ersan Şen, "24 başlıkta hukukun evrensel ilke ve esasları", 2014,

da Rizvan ve Mandira evlendikten sonra çok da güzel temsil etmektedirler. Zira farklı sahnelerde hem Mandira hem de Rizvan kendi dini inançlarını bir baskıya maruz kalmadan özgürce yaşamaktadırlar. Mesela bir sahnede Rizvan bir yanda başında takkesiyle namaz kılariken, diğer yanda Mandira kendi inancı gereği tütsü yapmaktadır. Ardından Mandira elindeki tütsünün dumanını eliyle ona yönlendirerek, Rizvan da okuduğu dualardan sonra Samir’e doğru üfleyerek aynı anda her ikisi de oğulları Samir’e dua etmektedirler.

Rizvan, Mandira’nın evden kovmasından sonra ABD Başkanı’yla görüşmek için çıktığı yolculuğu sırasında uğradığı yerlerden birisi olan Bowling Green’de bir motele girer ve kalacak bir oda ister. Motel sahibi Rizvan’a hiç odası kalmadığını ancak Hintli olduğu için bir iyilik yaparak kendi odasında kalabileceğini ifade eder. Motel sahibiyle Rizvan arasındaki konuşma devam ederken bir grup serseri tarafından motel sahibinin ofisi taşlanır. Motel sahibi çekmecesinde çıkardığı pompalı tüfekle hemen dışarı fırlar ve arabayla uzaklaşan serserilerin arkasından “Defolun... defolun...” diyerek birkaç el ateş eder. Sonra da: “*Bunların hepsi o pis müslümanlar yüzünden oluyor. Altı yıl önce Dünya Ticaret Merkezini yıktılar. Şimdi de ceremesini biz çekiyoruz. Yeter artık! Onlar cihat diye tutturuyor. Sonra da bütün sonuçlarına biz katlanıyoruz. Kör eşek gibisiniz. Hiç kimse Gandi Hintlisiyle vahşi müslümanlar arasındaki farkı bilmiyor zaten. Yakında buraya bir tabela asıcam. ‘Müslümanlar giremez!’ Duydun beni dimi ‘Müslümanlar giremez yazıcam!’*” diyerek arkalarından bağırır. Bu sözlerden çok rahatsız olan Rizvan’a moteli terk etmek isteyince de “*dışarıyı hiç güvenli değil gitme*” diyerek engel olmak ister. Sonra da senin adın ne diye sorar. Rizvan: “*Benim adım Khan ve ben terörist değilim*” diyerek cevap verir. Bu sahnede 11 Eylül saldırıları sonrasında ABD’de başlayan nefret dalgasına karşı verdiği barışçıl bir tepkinin temsilidir. Zira Motel sahibi insanlar arasındaki temel farkın iyi insan veya kötü insan olduğunu değil, dini inançları olduğunu ifade eden düşmanca bir zihniyete sahiptir. Bunun karşısında Rizvan ise insanları dinleri, inançları ya da milliyetlerine göre ayırmadan sadece iyilik yapan veya kötülük yapan insan temelinde ayırmaktadır. Neticede 11 Eylül saldırılarını yapanlar Müslüman olabilirler ama bu gerçek, tüm Müslümanları suçlama hakkını kimseye vermez. İşte bu sahnede Rizvan tam da bunu vurgulamaktadır. Çünkü o da bir Müslümandır ama terörist değildir.

Bir televizyonda program yapımcısı olan komşuları Mark’ın, savaş muhabiri olarak görevlendirilerek Afganistan’a gönderilmesi kararı üzerine eşi Sarah, Mandira’yı arayarak hem üzüntüsünü paylaşır hem de onları akşama yemeğe davet eder. Komşu iki aile birlikte akşam yemeğinde bir araya gelirler. Burada Rizvan, yine annesinden öğrendiği bir başka hayat dersini hatırlar. Rizvan: “*Annem haklıydı. Sadece kan bağı olan insanlar akrabaların sayılmaz ki, insanları aile*

yapan aradaki sevgidir. Sarah, Mark ve Reese, dünyamızın bir parçası olmuşlardı artık.” Rizvan, burada insanlar arasındaki temel bağın sevgi olduğunu vurgulayarak yine evrensel bir ilkeyi dile getirmektedir. Zira sevgi bağı olmadan aralarında ne kadar yakın kan bağı, akrabalık bağı olsa da insanlar birbirlerine soğuk hatta düşman olabilirken, aralarında herhangi bir kan ve akrabalık bağı olmasa da nice insanlar sadece sevgi bağıyla birbirlerine dost olabilirler. Bu da insanlar arasındaki temel bağın aslında sevgi olduğunu diğer bağların bundan sonra geldiğini vurgulamaktadır.

2. 2. İbadet Yere ve Kişiyeye Göre Değil, İnançlara Göre Yapılır

Eşi Mandira, oğlu Samir'in ölümünden: "*Oğlum senin yüzünden öldürüldü, senin soyadın yüzünden öldürüldü*" diyerek Rizvan'ı sorumlu tutar. Mandira: "*Seni artık görmek istemiyorum. Seni her gördüğümde Sem'in yaraları hep gözümün önüne geliyor. Buna katlanamam... Senden ayrılıyorum Khan. Seni bırakıyorum. Seni terk ediyorum Khan. Git burdan...*" diyerek Rizvan'ı evden kovar. Rizvan'ın: "*Ne zaman döneyim peki?*" sorusuna karşı Mandira: "*Ne zaman mı döneyim! Hiç dönme. Danville biliyor musun? Hani şu nüfusu 30.000 olan. Burda yaşayan o 30.000 insanın 30.000'i de senden nefret ediyor. Git hepsine tek tek terörist olmadığını anlat tamam mı? Sırf onlarla da kalma Amerika'daki herkese bunu söylemek zorundasın. Herkes... Herkes duymalı. Git ben terörist değilim de tamam mı? Bunu yapabilir misin? Git Başkan'a söyle ben terörist değilim, adım Khan ben terörist değilim de ha... O'da herkese senin terörist olmadığını söylesin... İşte bunu başarabilirsen geri dönebilirsin...*" der. Mandira'nın bu şartını hastalığı dolayısıyla ciddiye alan Rizvan, Başkan'la görüşmek için Washington'a doğru yola çıkar. Bu yolcuğu sırasında bindiği otobüste İmran ve Sajida isimli genç bir çiftle tanışır. Otobüsün mola verdiği yerdeki kafeteryada bir masada otururken yanına yeni tanıştığı bu genç çift gelir ve karşısına otururlar. Bu sırada Rizvan çantasından çıkardığı beyaz bir takkeyi eliyle düzeltirken namaz vakti geldiğini ve namaz kılması gerektiğini ifade eder. Kendisi de Müslüman olan İmran ona: "*Ne! Namaz mı! Şimdi mi! Ama etrafına bi bakıp öyle ibadet etmelisin*" diyerek onu uyarmak ister. Rizvan ise: "*Hayır hayır ibadet yere ve kişiyeye göre değil, inançlara göre yapılan bir şeydir*" diyerek ibadetin dini inançlar için önemini dile getirir.

Namaz kılmak, İslam'ın beş şartından birisidir. Dolayısıyla da Rizvan bu sahnede namaz kılmanın bir Müslüman için ne kadar önemli ve hayati bir ibadet olduğunu anlatmaktadır. İslamiyet, namaz için özel bir yer tahsis etmekten ziyade temiz olmak kaydıyla *-ki Rizvan sakın bir yerde toprak üstüne serdiği seccade üzerinde namaz kılar. Bu hem her yerde namaz kılınabileceğini hem de secca-*

de sermek suretiyle namaz kılınacak yerin temiz olması gerektiğine işaret etmektedir- hemen her yerde kılınabileceğine cevaz vermektedir. Nitekim Câbir İbn Abdullah'ın naklettiği bir hadiste Hz. Peygamber şöyle buyurmaktadır: "Yeryüzü benim için mescid ve temizleyici vasfa sahip kılındı. Ümmetimden her kim, bir yerde namaz vaktine girerse namazını kılsın."⁸ Rizvan, bir Müslüman olarak namazı çok önemsemekte ve yere ya da kişiye göre değil, inancına göre hareket etmektedir. Bu bir Müslüman'ın ibadet konusunda ne kadar/nasıl hassasiyet gösterebileceğinin bir temsili olarak okunabilir. Rizvan'daki benzer bir hassasiyeti 11 Eylül saldırılarında ölenler için düzenlenen anma töreninde toplanan bağış için zekâtını vermesinde görmekteyiz. Rizvan, 3502 dolar 50 sent yazan çeki bağış toplayan kadına uzatır. Rizvan'ın uzattığı çeki alan kadın, şaşkın bir ifadeyle: "Khan inanmıyorum burda 3500 dolar mı yazıyor?" diyerek sorduğu soruya, Khan: "Biz buna zekât deriz. İslam dininde her yıl zekât vermek farzdır. Tam olarak 3502 dolar 50 sent olmalı aman yanlış olmasın bakın" diyerek hem zekâtın İslam dininde önemli bir ibadet olduğunu, hem de "tam 3502 dolar 50 sent olmalı aman yanlış olmasın" vurgusuyla mali bir ibadet olan zekâtın çok hassas bir hesaplama gerektirdiğini ifade eder. Her iki sahnede de Rizvan, ibadetlerini hassasiyetle yerine getiren bir Müslüman kimlik olarak sunulmaktadır. Bu sahnelerde bir Müslümanın hem dinini ciddiyetle ve hassasiyetle yaşaması hem de dinini doğru temsil etme yükümlülüğü vurgulanmaktadır.

2. 3. “Khan” Soyadını Taşıyanlar Asla Sözüden Dönmez

Annesinden aldığı öğretileri büyük bir özenle hayatına uygulayan Rizvan Khan, hemen her yerde bu öğretileri hayatına taşımaktadır. Bu öğretilerden birisi verdiği sözden asla dönmek; diğeri ise, asla yalan söylememektir. İyi bir insan olmayı ve insanlara yaşanılabilir bir dünya vaaz eden ilahi dinlerin temel öğretilerine uygun olarak *-belki de iyi bir insan olmanın ilk şartı olan-* iyi bir dindar olmak, öncelikle iyi bir ahlâka sahip olmayı gerektirir. Zira Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (sav) "dinin, inançlar bütünü ve inançtan kaynaklanan davranışlar bütünü olduğu düşüncesiyle 'Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim' buyurmuşlardır."⁹ İyi ahlâkın vazgeçilmez şartlarından birisi; asla yalan söylememek, diğeri de verdiği sözden asla dönmek yani sözüne sadık olmaktır. Rizvan Khan annesinden öğrendiği ve dini öğretiler temelinde dayanan bu hayat derslerini hassasiyetle uygular. Bu dini temelli dersleri Rizvan'ın filmdeki temel kişilik özel-

8 Buhari, Fethu'l-Bari (Sahih-i Buhari Şerhi), <http://www.kuranvehadis.com/node/3506> , (02.01.2016).

9 İbrahim Hakkı Aydın, "Seküler Ahlâk Bağlamında Din-Ahlâk İlişkisi", Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı: 35, Erzurum 2011, s. 7-8.

liklerinden birisi olarak pek çok sahnede görmek mümkündür.¹⁰ Mesela kardeşi Zakir'in pazarlamasını yaptığı Mehnaz bitkisel güzellik ürünlerini satarken girdiği Mandira'nın salonunda karşılaştığı ve Hindistan eski güzeli olduğunu söyleyen Rita isimli bir kadına: "*Ama sen çok yaşlısın. Ben doğmadan önce Hindistan güzeli seçilmişsinizdir. Öyle değil mi?*" diyecek kadar dürüst, açık ve doğru sözlüdür. Sonrasında hem kendi rahatsızlığını açıklıkla söylemekten çekinmeyişi, sattığı ürünleri bizzat kendi yüzünde denediğini ve gerçekten iyi ürünler olduğunu test ettiğini itiraf etmesi hep onun annesinden aldığı hayat derslerinin davranışlarına yansımalarıdır. Mandira'nın: "*Peki söyle bakalım hangi ürün benim daha güzel görünmemi sağlar?*" sorusuna: "*Hiç bir ürün seni güzelleştirmeye yetmez hanımefendi*" diyerek cevap verir. Bu cevaba oldukça şaşırın Mandira: "*Aaa! Ne kabasın*" sözleriyle tepki vermesine karşılık da: "*Yoo... yoo... hayır... hayır... güzellik ürünleri cildinizi iyileştirebilir. Ama sizi güzelleştiremez*" diyerek cevap verir. Rizvan'ın bu doğru sözlülüğüne, Mandira da çok şaşırır ve "*vay canına satıcısın ama doğruyu söylüyorsun*" demekten kendini alamaz. Bu açık sözlü ve dürüst satıcıyı ödüllendirmek isteyen Mandira, Rizvan'a ne kadar ürünü olduğunu sorar ve 22 ayrı ürünü olduğunu öğrenir. Her birinden altı tane ister. Rizvan ise tüm ürünlerimizin son kullanma tarihi üç ay sonra bitiyor: "*Sadece dört tane almanız bence, gerisi bozulur*" diyerek bu isteği geri çevirir. Her hangi bir satıcı için bulunmaz bir fırsat olarak değerlendirilebilecek böylesi bir talebi dürüstçe geri çevirmesi de onun annesinden aldığı derslerin bir yansıması olsa gerekir.

Bir başka örnek ise, Rizvan'ın sabahın erken saatlerinde gelerek Mandira'yı dükkânın önünde beklerken yaşanan diyalogda görebiliriz. Mandira'nın kendisine selam vermesinin ardından Rizvan doğrudan onun hayatıyla ilgili edindiği bilgileri aktarır. Rizvan, Mandira'nın unutmak istediği hayat hikâyesini ona büyük bir cesaret ve açıklıkla anlatmaya başlar. Mandira'nın yüzüne karşı: "*Sen boşanmışsın sanırım. Dulmuşsun? Öyle mi? Rita bana evlenip boşandığını söyledi. 19 yaşında görücü usulüyle evlendirilmişsin ve Amerika'ya da o zamanki eşinle gelmişsin. Seni üç yıl boyunca dövüp durmuş. Sonra da bir kızla Avustralya'ya kaçmış. Ordayken senden boşanmış. Hatta sana nafaka bile ödemiormuş. Ne pislik bir adammış senin bu eski kocan...*" diyecek kadar açık sözlü ve dürüst bir insandır.

Başka bir örnek de Mandira'nın: "*Bu şehirde benim daha önce görmediğim bir yer ya da bir şey gösterebilirsen*" diye evlilik teklifini kabul etmek için şart ileri sürmesine karşılık, Rizvan'ın gösterdiği azimdir. Şehrin hemen her yerini gezmelerine rağmen Rizvan, Mandira'nın daha önce görmediği bir yer veya bir şey gösteremez. Sonunda şehrin hemen yanındaki bir tepeden sabah güneşin doğuşunu ve ardından oluşan manzarayı Mandira'ya göstermek ister. Bir sabah çok

10 Naveen, a.g.m , s. 2.

erken saatlerde Mandira'nın kapsını çalar ve dışarı çıkan Mandira'yı elinden tuttuğu gibi koşarak o tepeye götürür ve "*altı gündür bu anı planlıyorum*" diyerek gün doğarken şehrin üzerinde oluşan bulut denizinde yüzen gökdelenlerden oluşan muhteşem şehir manzarasını izletir. Daha önce hiç görmediği böylesi muhteşem manzaraya hayran olan Mandira, bu kez kendisi Rizvan'a evlenme teklif eder. Bu sahnede Rizvan'ın gösterdiği kararlılık onun Mandira'ya olan aşkının büyüklüğünü gösterirken, aynı zamanda "*altı gündür bu anı planlıyordum*" sözleriyle de tam altı gündür bu tepeden aynı manzarayı büyük bir sabırla izlediğini vurgulamaktadır.

Dikkate değer bir başka örnek sahne ise Amerikalı komşuları Sarah ve Mark'ın kendilerini davet ettikleri akşam yemeğinde yaşanır. Masada yemek yerken Rizvan çatalına aldığı bir parça tavuğu dikkatle koklar. Bayan Sarah'nın: "*Rizvan tavuk nasıl olmuş beğendin mi*" sorusunu açık yüreklilikle "*Hayır hiç beğenmedim*" diye cevaplar. Bu cevap üzerine masadakiler şaşkınlık içinde kahkahalarla gülerler ve onun espri yaptığını sanırlar. Rizvan: "*Ama tavuk hiç güzel olmamış napayım? Sakın bir daha yapayım deme*" sözleriyle gayet kararlı ve dürüstçe kanaatini ifade eder. Belki de filmin en dikkate değer sahnelerinden birisi ise, bir camide geçer. Başkını görmek için üç gün öncesinden gittiği Los Angeles'da Rizvan, Başkanla görüşmesi konusunda kendisine yardım etmesi için Allah'a dua etmek ister. Çevrede gördüğü ilk camiye girer. Rizvan içeri girdiğinde caminin ortasında toplanmış bir grup gencin kendi aralarında yaptıkları bir konuşmaya şahit olur. Faysal Rehman adındaki bir doktorun etrafında toplanmış bu gençler, aralarında dünyanın çeşitli yerlerinde Müslümanlara yapılan zulümlere nasıl tepki verebileceklerini tartışmaktadırlar. Kendilerine liderlik eden Faysal Rehman, bir Müslüman olarak ne Hıristiyanlarla ne Yahudilerle ne de Hindularla bir problemleri olmadığını hatta onlara bir doktor olarak çok yardımcı olduğunu söylediikten sonra aynı saygıyı onlardan göremediği ve dünyanın farklı bölgelerinde Müslümanlara yapılan zulümleri gördükçe çok sinirlendiğini ifade eder. Ardından sağ elini havaya kaldırarak etrafındaki gençlere bir şeyler yapmamız gerekiyor diyerek onları ikna edebilmek için Hz. İbrahim'in oğlu Hz. İsmail'i kurban etmesine dair kıssayı anlatmaya başlar. Sonrasında büyük bir hiddetle: "*Bugün sıra bizde artık! Bizler de İslam dini için kanımızı akıtmaya hazır olmalıyız artık. Allah bizden bunu bekler. İslam bizden bunu bekler...*" diyerek haykırır. Bu ateşli tahrik ifadelerine şahit olan Rizvan: "*Hayır! Hayır! Yalan söylüyorsun*" diyerek ayağa kalkar. Sonra: "*Durun bekleyin bu olmaz. Böyle olmaz*" diyerek Dr. Faysal Rehman'ın yalan söylediğini ve Hz İbrahim kıssasını yanlış anlattığını ifade eder. Annesinin kendisine Hz. İbrahim ve oğlu Hz. İsmail'in gerçek hikâyesini anlattığını ve bir yabancıнын Hz. İbrahim'i sürekli tahrik etmesine rağmen Hz. İbrahim'in, Allah'a olan güvenini hiç yitirmediğini ifade eder. Rizvan konuşmaya

devam eder: "Annem hep şöyle derdi. Rizvan, Allah'a yakın olmanın yolu nefret ya da savaş değil, kesinlikle sevgidir... Yalan! Yalan söylüyorsun. Bu böyle olmaz doktor. Faysal Rehman yalancıdır. Yalan söylüyor" diyerek cesaret ve kararlılıkla Faysal Rehman'ın gençleri tahrik etmesine tepki gösterir. Gençlerden bazıları Rizvan'ın konuşmalarından etkilenecek Faysal Rehman'a karşı çıkar ve Rizvan'a: "Kardeşim sen gel neler olduğunu bize anlat" diye seslenirler. Camiden çıkmak için kapıya yönelen Rizvan hemen geri döner ve Faysal Rehman'a doğru elinde tespih çekmek için kullandığı çakıl taşlarını fırlatarak: "Şeytan! Şeytan!" diyerek haykırır ve geri dönerek camiden çıkar. Bu sahnede Rizvan, hem Başkanla görüşmeden önce dua etmek ve Allah'tan yardım istemek için camiye girmesi hem de camide duyduğu İslam Dini'ni kinle, nefretle ve kanla özdeşleştiren radikal yorumlarına cesaretle karşı çıkması onun dinini iyi bilen ve doğru yorumlayan, doğru yaşayan bir insan olduğunu göstermektedir. Rizvan, bu doğru istikametini de annesinden aldığı öğretilere borçludur. Camiden dışarı çıkan Rizvan sokaktaki bir telefon kulübesinden hemen kardeşi Zakir'in evini arar. Telefona çıkan yengesini Hasina'dan kısa adı FBI olan Amerika iç istihbarat ve güvenlik gücü Federal Soruşturma Bürosu'nun telefonunu ister. Rizvan camide gördüğü başta Dr. Faysal Rehman ve çevresindekileri FBI'ya ihbar eder. Filmin son sahnelerinde ses kayıtlarının incelenmesiyle açığa çıkan bu ihbar, onu bir yanlış anlaşılma sonucu tutuklanarak girdiği hapisten kurtaracak en önemli delillerden birisi olacaktır. Rizvan yanlışlıkla girdiği hapisten suçsuz olduğu anlaşılınca salıverilir. Çıkışta Mandira'yı görür. Ama kendi kendine "özür dilerim Mandira henüz sana verdiğim sözü yerine getirmediğim için karşına çıkamam" diyerek onun karşısına çıkmaz.

Filmin finalinde FBI ya ihbar ettiği ve tutuklanmasını sağladığı Dr. Faysal Rehman'ın ateşli taraftarlarından birisinin karnından bıçakladığı Rizvan, ağır yaralanır ve hastaneye kaldırılır. Hastaneden taburcu olduğunda Mandira'nın "Khan hadi eve dönelim. Artık bunu yapmana gerek yok. Hadi... Lütfen gel" diyerek ısrarla eve dönmesini istemesine karşı Rizvan: "Hayır... Hayır... Benim Başkanla tanışmam gerekiyor. Annem hep şöyle derdi: Khan soyadını taşıyanlar asla sözünden dönmez" sözleriyle karşılık verir. Burada her ne kadar Khan soyadını kullananlar asla sözünden dönmez dese de aslında bu vurgu "bir Müslüman asla sözünden dönmez" öğretisinin gizli ifadesidir. Hastaneden ayrıldıktan sonra Başkan'la görüşmek için eşi Mandira'yla birlikte Başkan'ın konuşacağı bir törene katılır. Tören sırasında ABD Başkanı tarafından kürsüye davet edilen ve Başkan'la tanışan Rizvan, Başkan'ın başka bir isteği olup olmadığı şeklindeki sorusuna "evet" diyerek cevap verir. Bu istek filmin ilk sahnesinde kendisini havaalanında sorgulayan bir polis memurunun mesajıdır. Zira San Francisco havaalanında kendini sorgulayan polis memuru John Marshall'ın Başkanla görüşmeye gittiğini söyleyen Rizvan'a, Başkan'la görüşürsen "o zaman Başkan'a bende de bir şey

iletir misin? Ona benim için şöyle de: ‘Nabersin?’” demiştir. Yine hastalığı dolayısıyla polis memuru John Marshall’ın bu isteğini ciddiye alan Rizvan, memur Marshall’ın selamını Başkan’a iletir. Bütün bu sahnelerde Rizvan, bir Müslüman olarak özellikle dinin gereklerini hayatına hassasiyetle uygulamaya çalışan ve dini inançlarının bir yansıması olan güzel ahlâklı bir karakteri temsil etmektedir.

2. 4. Müslüman Bir Karakter Olarak “Rizvan Khan”

Film’in başkarakteri Rizvan Khan, annesinin ölümünden sonra Amerika’da gördüğü eğitimin ardından kendi işini kuran kardeşi Zakir’in yanına gelir. Rizvan küçük yaştan itibaren annesinin öğrettiği dini referanslı bilgilerle yetiştirilmiştir. Yakalandığı otizm hastalığının bir türü olan asperger sendromu onun, diğer insanlardan farklı bir kişilik olarak algılanmasına neden olmaktadır. Bu hastalığının farkında olan ve bundan hiç de rahatsız olmayan Rizvan, ayrıca çok da zeki birisidir. Duyduğu ya da gördüğü bir şeyi kolay kolay unutmayan kuvvetli bir hafızaya sahiptir. Rizvan’ın çocukluğunda sokakta duyduğu bir nefret söylemini ısrarla tekrarlaması annesi tarafından hemen müdahale edilerek düzeltilir. Annesi bir deftere çizdiği resimlerle ona ömür boyu unutamayacağı bir ders verir: “*Bak oğlum sakın şunu unutma. Bu dünyada sadece iki tür insan vardır. Hep iyi şeyler yapan iyi insanlar. Bir de kötülük yapan kötü insanlar. İşte insanlar arasındaki fark bu, başka bir fark yoktur.*” Rizvan çocukluğunda annesinden aldığı bu dersi hep hatırlayacak ve adeta bir hayat felsefesine dönüştürecektir. Ayrıca yine annesinden Hz. İbrahim’le oğlu Hz. İsmail’in kıssasını da öğrenmiş ve Faysal Rehman gibi bir kişinin dini bilgileri yanlış yorumlayarak insanları aldatmasına sessiz kalmamıştır. Final sahnesinde ise eşi Mandira’nın ısrarla eve dönmesini istemesine karşı Rizvan: “*Hayır... Hayır... Benim Başkanla tanışmam gerekiyor. Annem hep şöyle derdi: Khan soyadını taşıyanlar asla sözünden dönmez.*” sözleriyle karşılık verir. Tüm bunlar aslında Rizvan Khan’ın kişiliğini yansıtan sözlerdir. Rizvan’a bu sözleri öğretense annesidir. Bu sahnelerden şu sonuca ulaşmak mümkündür. Mezkûr sahneler aslında bir çocuğun kişiliğinin oluşmasında annenin ilgi, alaka, şefkat ve öğretilerinin ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Annesi Rizvan’ın hastalığından dolayı onu ihmal etmeden, şefkatle, sabırla ve ısrarla ona hep iyi bir insan olmayı öğretmiştir. Nefreti değil sevgiyi, yalan değil doğru söylemeyi, sözüne sadık olmayı öğretmiştir. Tüm bunlar aynı zamanda iyi bir Müslümanın özellikleridir. İşte annesi de Rizvan’ı önce iyi bir insan sonrasında da iyi bir Müslüman olarak yetiştirmiştir.

Rizvan, annesinden aldığı bu iyi dersleri her zaman hayatına yansıtır ve asla o dersleri ihmal etmez. Ayrıca her zaman elinde bulundurduğu çakıl taşlarıyla hep Allah’ı tesbih eder ve namaz kılma konusunda hep hazırlıklı olduğu için her zaman çantasında bir takke taşır. Annesinden aldığı bu dini öğretilerin bir göstergesi

olarak hem 11 Eylül saldırılarında ölenler için yapılan anma toplantısına başında takkesiyle katılır hem ölenler için Fatiha okur hem de zekâtını tereddüt etmeden onlara verir. Benzer bir sahne de Georgia’da yaşanır. Jeeny Anne ve oğlu komik saçlı Joel’le birlikte kiliseye giden Rizvan orada Irak’ta ölen Jeeny Anne’nin oğlu için kilisede yapılan duaya katılır. Kilisede toplanan cemaate oğlu Samir’in faşist Amerikalılar tarafından öldürüldüğünü anlatır. Dolayısıyla bir hiç uğruna ölen insanların, aslında insanlığın ortak acısı olduğuna dikkat çeker. Başka bir sahnede ise Rizvan, Hıristiyan misyonerler tarafından Afrika’daki kuraklık için düzenlenen ve ABD Başkanı’nın da katılacağı bir yardım yemeğinin afişini görür. Rizvan, Başkan’ı görmek için bu yemeğe katılmak ister. Girişteki Sekreter Kadın: “Başkan’la yemek 500 dolar” diye seslendiği Rizvan, kabanının iç cebinden çıkardığı bir tomar parayı masada oturmakta olan kadının önüne “burada 500 dolar var” diyerek bırakır. Ancak yemek sadece Hıristiyanların katılımına açıktır. Parayı alan sekreter kadın, aldığı parayı Hıristiyan olmadığı gerekçesiyle Rizvan’a geri uzatır. Bu ayrımcılığa çok şaşırın ve içeri alınmayan Rizvan, buna rağmen bağış için verdiği ve sekreter kadının kendisine iade etmek için geri uzattığı 500 doları: “O zaman o Hıristiyan olmayan Afrikalılar için kalsın” diyerek almaz.

Rizvan, 11 Eylül saldırılarında ölenler için yapılan anma etkinliğine eşi Mandira ve oğlu Samir’le birlikte katılır. Çoğunluğu Hıristiyan olan Amerikalılar, saldırılarda ölenleri mum yakarak ve çiçek bırakarak anar. Rizvan ise törene başında beyaz namaz takkesiyle katılmıştır ve bir Müslüman olarak kendi dini geleneğine uygun bir biçimde ölenlerin ruhuna Fatiha okur. Başka bir sahne ise Afganistan görevi sırasında öldürülen komşuları Mark’ın cenaze töreninde geçer. Mark’ın cenazesi bir Hıristiyan olarak kendi dini geleneklerine göre defnedilir. Cenaze törenine eşi Mandira ve oğlu Samir’le birlikte katılan Rizvan, papazın dualarına âmin diyen kalabalıktan ayrı bir yerde durmakta ve her zaman elinde bulundurduğu çakıl taşlarıyla zikir çekmektedir. Dünyaya gelen her canlının bir gün mutlaka ölüm acısını tadacağı gerçeğinden hareketle ölüm merasimi farklılıklar göstermekle birlikte ilkel olsun yüksek olsun her dinde mutlaka mevcuttur. Rizvan kişileri dinlerine göre tefrik etmeden sadece sevdiği, değer verdiği insan oldukları için komşuları Mark’ın cenazesine katılmıştır. Daha önce annesi bir Müslüman olarak İslami geleneklere göre defnedilirken şimdi de komşuları Mark, bir Hıristiyan olarak Hıristiyan geleneklerine göre defnedilmektedir. Dini inançları bakımından görünüşte farklı olsalar da aslında ikisi de aynı gerçeği yani ölüm gerçeğini tatmışlardır ve aynı tanrıya yani Allah’a dönmüşlerdir. Bu bir anlamda "Gelenekselci Ekol"ün¹¹ dinlerin aşkın birlikteliği düşüncesini çağrıştırmakta-

11 1920’lerde René Guénon tarafından kurulan ve günümüzdeki en önemli temsilcisi Seyyid Hüseyin Nasr olan Gelenekselci Ekol temel olarak Batı modernitesinin Doğuyu hem zamansal hem de mekânsal ötekileştirmesine karşı koymayı hedeflemiştir. "Modern" düşün-

dır.¹² Mandira'dan ayrıldıktan sonra Başkan'ı görmek için çıktığı yolculuğunda Rizvan, Mark'ın cenaze törenini hatırlar. Tören bitiminde bir kenarda oturmakta olan ve eşi Mandira'nın başını omzuna yasladığı Rizvan, Mark'ın ölümünden dolayı çok üzgündür ve cenaze töreninin hayalinde canlanan görüntüleri eşliğinde günlüğüne şunları yazar: "*Kuran-ı Kerim şöyle buyurur: 'Bir masum insanın ölümü insanlığın ölümüdür.' O zamanlarda 11 Eylül'de ölen masum insanların bedelini bütün insanlığın ödeyeceğini anlamıştım. Ama en büyük bedeli senin ve benim ödeyeceğim hiç aklıma gelmezdi Mandira.*" Rizvan bu ifadeleriyle aslında ilahi dinlerin sonuncusu olan İslamiyet'in her bir masum insanın ölümünü tüm insanlığın ölümü olarak kabul etmekle, insan hayatına verdiği değeri dile getirmektedir.

Sonuç

Sinema, yüzyılı aşkın tarihi geçmişinde çok farklı tür ve içerikle izleyicilerin karşısına çıkmaktadır. Bu çeşitlilik içinde farklı dini öğretilerin konu edildiği veya tebliğ misyonu yüklenen filmler de azımsanmayacak bir sayıdadır. Ancak İslamiyet söz konusu olunca bu iddia maalesef biraz tartışmaya açıktır. Zira Müslüman ülkeler genellikle hem ekonomik hem de sinema sektörünün gelişmişliği açısından oldukça geri kalmıştır. Sinema alanındaki dönemsel kıpırdanmalarda ise ülkelerinin içinde buldukları modernleşme çabalarına uygun olarak din genellikle geri plana itilmiş hatta olumsuz bir bakış açısıyla perdeye yansıtılmıştır. Ülkemizde yapılan filmler de din konusunu zaman zaman ele almıştır. Ancak ele aldıkları ve işledikleri konularda din, genellikle ya didaktik bir üslupla ele alınarak sinemasal üsluptan uzak basit bir tebliğ filmi özelliği taşımış ya da modernleşme çabalarının önündeki engellerden birisi olarak gösterilmiştir.

My Name Is Khan (MNIK), sinemada Müslüman bir karakterin temsil edilmesi bakımından oldukça başarılı ve dramatik özellikleri ağırlıklı bir filmidir. Filmde didaktik özellikler ön plana çıkarılmaktan ziyade, sinemayı aslında tam anlamıyla sinema yapan dramatik özellikler ve dramatik dil oldukça etkili kullanılmıştır. Rizvan Khan, gerçekçi bir karakter olarak yaratılmış, dini inancının gereklerini içtenlikle yaşayan başarılı bir oyunculuk sergilemiştir. Bir Bollywood yapımı

cesinin karşısında "kadim" düşüncenin, Batı düşüncesinin karşısında Doğu düşüncesinin kısaca "modernliğin" karşısında "gelenekselliğin" savunusunu yapmaktadır. Bir Fransız olan ve daha sonra İslamiyet'i seçerek Müslüman olan René Guénon, aslında "Doğu düşüncesinin, çarpıtılmadan bir Doğulu gibi, doğru olarak anlaşılmasını sağlamak üzere yola çıkmıştır." Temelde karşı olduğu da bizzat Batı değil Batı uygarlığının yeni biçimi olan "modernizm"dir. Ne kendisi ne de takipçileri hiç bir zaman Doğu-Batı karşıtlığını savunmamışlardır (Öçal ve Özyurt; 2013: 14-16).

12 Mehmet Evkuran, "*Gelenekselci Öğreti Üzerine Teolojik Tartışma*", Modernizm ve Geleneksellik Arasında Din, Öçal, Ş. ve Özyurt, C. (Ed.), Ankara 2013, Hece Yayınları, s. 265.

olan MNIK, inançlı bir Müslüman olan Rizvan Khan karakterinin hayatı üzerine inşa edilmiş ve özellikle 11 Eylül saldırılarından sonra özelde Amerika'da ama çok daha genelde hemen hemen tüm dünyada Müslümanlara karşı takınılan olumsuz hatta düşmanca tavrı cesaretle eleştiren bir filmdir. Filmde Amerika merkezli başlayan ve tüm dünyaya yayılan Müslümanları potansiyel terörist olarak gösterme çabasına karşı, aslında bir Müslümanın nasıl birisi olduğu anlatılmaya çalışılmıştır. Rizvan'ın: "*Benim adım Khan ve ben terörist değilim*" mesajı film boyunca defalarca işlenmiş ve bir slogana dönüşmüştür. Rizvan'ın bu sözü zamanla tüm Amerikalılar tarafından benimsenerek sloganlaştırılmış hatta giydikleri tişörtlere bile baskı yapılır olmuştur. Rizvan'ın bu mücadelesi İslam'ın nefret, terör ve savaş dini olmadığını tam aksine aslında bir sevgi dini olduğunu göstermiştir. Zira filmin finalinde Mandira bunu açıkça ifade etmektedir: "*Benim nefretim başaramadığını sadece sevgisiyle başardı.*" Hatta ABD Başkanı da tanışmak için kendisini kürsüye davet ettiğinde Rizvan'ın "*siz benim adımla biliyor muydunuz*" sorusuna karşı ona: "*Evet biliyorum. Adın Khan ve sen terörist değilsin*" diyecektir.

Kaynakça

- Aydın, İbrahim Hakkı, "Seküler Ahlâk Bağlamında Din-Ahlâk İlişkisi", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 35, Erzurum 2011.
- Balraj, Belinda Marie, "My name is Khan and I am not a Terrorist": Representation of Muslims in 'My name is Khan', *Journal of Language and Culture*, Vol. 2 (6), 2011. http://www.academicjournals.org/article/article1379500095_Balraj%20pdf.pdf, (02.01.2016).
- Bhat, Neha, "My Name Is Khan' And I Am Not A Terrorist: Intersections Of Counter Terrorism Measures And The International Framework For Refugee Protection", 2013. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2257348, (02.01.2016).
- Buhari, Fethu'l-Bari (Sahih-i Buhari Şerhi), <http://www.kuranvehadis.com/node/3506>, (02.01.2016).
- Büker, Seçil ve Topçu, Gürhan, *Sinema: Tarih/ Kuram/ Eleştiri*, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2008.
- Evkuran, Mehmet, "Gelenekselci Öğreti Üzerine Teolojik Tartışma", *Modernizm ve Geleneksellik Arasında Din*, Öçal, Ş. ve Özyurt, C. (Ed.), Hece Yayınları, Ankara, 2013.
- Mora, Necla, *Medya Çalışmaları, Medya Pedagojisi ve Kültürel İletişim*, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2011.
- Naveen, Gurrapu, "My Name Is I am not Terrorist": Life, Representation of Muslims After 9/11 & A Man's Journey of Faith", *History of India Through Cinema*, 2012. https://www.academia.edu/1258629/Humanities_My_Name_is_Khan_and_I_am_not_a_terrorist, (01.01.2016).
- Öçal, Şamil ve Özyurt, Cevat (Ed.), *Modernizm ve Gelenekselcilik Arasında Din*, Hece Yayınları, Ankara, 2013.
- Şen, Ersan, "24 başlıkta hukukun evrensel ilke ve esasları", 2014, <http://t24.com.tr/yazarlar/er->